

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 16. VII. 2014 r.

V.7010.75.2014.AA i V.7010.77.2014.AA

Pan

BARTOSZ ARŁUKOWICZ

Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

Wydarzenia ostatnich miesięcy dotyczące nagłościonych przez media przypadków wygłodzenia i śmierci dzieci skłaniają do zwrócenia uwagi na obowiązujący stan prawny w zakresie opieki medycznej nad dziećmi i stosowania w praktyce przepisów w tej materii. Po raz kolejny wydarzenia te pokazują jak wielkie znaczenie ma prawidłowe zorganizowanie i funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej w każdym jego elemencie. Niedociągnięcia w tym zakresie bądź błąd w systemie może kosztować zdrowie lub życie dziecka.

W tym kontekście, podnieść należy, że **obowiązujące przepisy prawa i praktyka nie gwarantują ciągłości opieki zdrowotnej nad noworodkiem po opuszczeniu podmiotu leczniczego, co może skutkować niebezpieczeństwem dla dziecka.**

I tak, w myśl art. 28 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), świadczeniobiorca (ubezpieczony) ma prawo wyboru świadczeniodawcy udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (tj. lekarza, pielęgniarki i położnej poz). Przyjęcie konstrukcji udzielania świadczeń zdrowotnych na podstawie dokonywanych przez świadczeniobiorcę korzystnych dla ubezpieczonego wyborów rodzi jednak rozmaite konsekwencje. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na fakt, że ustawa wyposaża świadczeniobiorcę w prawo wyboru, które może, ale nie musi być zrealizowane przez ubezpieczonego. Jak pokazuje praktyka, rodzice (przedstawiciele ustawowi) noworodków nie zawsze dokonują wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej na rzecz dziecka, nad którym sprawują opiekę.

Zaniechanie przez rodziców (opiekunów) dziecka wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej pozbawia noworodka profilaktycznej opieki zdrowotnej sprawowanej na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie zakresu zadań lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 214, poz. 1816) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1248), tj. m.in. porady patronażowej lekarza, badań bilansowych, szczepień ochronnych, wizyt patronażowych położnej i wizyt patronażowych pielęgniarki.

Objęcia wszystkich noworodków ciągłą opieką zdrowotną nie gwarantuje również rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2012 r. w sprawie standardów postępowania medycznego przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, połogu oraz opieki nad noworodkiem (Dz. U. z 2012 r. poz. 1100). Według rozdziału IV (Połóg) załącznika do tego rozporządzenia, „położnicy i jej dziecku należy zapewnić ciągłą profesjonalną opiekę w miejscu zamieszkania albo pobytu (...). Podmiot leczniczy wykonujący działalność leczniczą sprawujący opiekę nad kobietą w czasie porodu przekazuje w dniu wypisu zgłoszenie o porodzie położnej rodzinnej, wskazanej przez przedstawicieli ustawowych noworodka (...). Położna wykonuje nie mniej niż 4 wizyty - pierwsza wizyta odbywa się nie później niż w ciągu 48 godzin od otrzymania przez położną zgłoszenia urodzenia dziecka. W przypadku wystąpienia problemów zdrowotnych, których rozwiązanie wykracza poza zakres kompetencji położnej, przekazuje ona położnicy informacje o potrzebie interwencji lekarskiej, równocześnie informując o tym fakcie lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po ukończeniu przez dziecko 6. tygodnia życia położna przekazuje opiekę nad nim pielęgniarce podstawowej opieki zdrowotnej” (pkt 1, 7, 8, 11 i 12).

Termin pierwszej wizyty położnej u noworodka uzależniony jest od otrzymania przez położną zgłoszenia o porodzie oraz miejscu pobytu matki i dziecka w okresie połogu. Podmiot leczniczy zobowiązany do przekazania zgłoszenia o porodzie zwykle nie może powiadomić położnej rodzinnej, ponieważ w dniu wypisu ze szpitala rodzice (przedstawiciele ustawowi) noworodka nie zawsze są w stanie wskazać położną wybraną dla dziecka w myśl art. 28 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej. Według posiadanych informacji (przekazanych m.in. przez Narodowy Fundusz Zdrowia), najczęściej położne pozaczynają realizację świadczeń patronażowych z chwilą przekazania im stosownych informacji przez rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

Podane przykłady rozwiązań legislacyjnych i stosowania prawa w praktyce wskazują, że poza opieką medyczną pozostaje pewna grupa noworodków, w tym noworodki znajdujące się w domu bezpośrednio po opuszczeniu podmiotu leczniczego, a zatem wymagające szczególnej troski i opieki.

Nie ulega wątpliwości, że **noworodki powinny być objęte ciągłą profesjonalną opieką zdrowotną. Z pola widzenia służb medycznych nie powinny „znikać” noworodki znajdujące się w domu bezpośrednio po opuszczeniu podmiotu leczniczego oraz dzieci, których rodzice (opiekunowie) – z różnych powodów – nie dokonali wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej lub nie przejawiają aktywności i zainteresowania w zakresie zapewnienia dziecku opieki medycznej.**

Zważyć w tym miejscu wypada, że w myśl § 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz. U. Nr 137, poz. 1126), poprawa jakości i skuteczności opieki zdrowotnej nad matką, noworodkiem i dzieckiem do lat 3, zaliczona została do priorytetów zdrowotnych będących podstawą zakwalifikowania świadczenia opieki zdrowotnej jako świadczenia gwarantowanego.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), **zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie podniesionych kwestii oraz podjęcie działań w kierunku zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego, w tym faktycznej ciągłości opieki zdrowotnej nad noworodkiem po opuszczeniu podmiotu leczniczego.** Oczekuję na informację w tej materii.

Z poważaniem

